

Århus 15. november 2014

**Til folketingets Kulturredvalg
vedr. samrådet med kulturministeren 21. november 2014 om Erhvervsarkivets flytning**

Statens Arkiver har i september bebudet en nedlæggelse af Erhvervsarkivet i Århus og flytning af arkivsamlingerne til Viborg.

I den anledning tillader Historisk Samfund for Århus Stift og Østjysk Hjemstavnsforening sig at fremføre følgende synspunkter i håb om, at disse vil indgå i drøftelserne på samrådet og beslutningen om Erhvervsarkivets fortsatte virke og placering. Begge foreninger er amtshistoriske organisationer med base i Århus (og et samlet medlemstal på ca. 1300). De har siden Erhvervsarkivets oprettelse i 1948 haft et nært samarbejde med arkivet og således gennem årene også et godt kendskab til udviklingen i Erhvervsarkivets virke (se bilag).

Erhvervsarkivets beliggenhed i Århus er udgangspunkt for et samarbejde på flere felter med Århus Universitets studerende og forskere (historie, samfundsfag, erhvervshistorie). Placeringen i Århus er givetvis en forudsætning for, at benyttelse af arkivalier kan indgå i studiemæssige sammenhænge, og beliggenheden her er også langt mere central for de erhvervshistorikere fra hele landet, der benytter de indsamlede arkiver, end en placering i Viborg vil være. Også for benyttelsen af de mange indsamlede arkiver fra Århus-området, der indgår i Erhvervsarkivets samlinger, vil en fortsat placering her være væsentlig. Ikke mindst efter oprettelsen af Århus Stadsarkiv vil et samarbejde omkring studier/forskning i Århus-arkiverne blive vanskeliggjort ved en flytning til Viborg.

Arkivmaterialet fra Statens Arkivers enheder kunne indtil 2013 benyttes på en række Stadsarkivers og andre institutioners læsesale, men udlån til disse ophørte i oktober 2013 efter en tyverisag, og herefter kunne der kun ind- og udlånes arkivalier mellem Statens Arkivers egne læsesale. I svar til Kulturredvalget 8. oktober 2013 forsvarede Kulturministeren begrænsningen med bl.a., at der fortsat var 3 egne læsesale i Jylland (Åbenrå, Århus og Viborg). Det er den mest centrale af disse, der nu foreslås lukket, og den, der gennem årene har haft langt de fleste indlån fra bl.a. Rigsarkivet til både universitetsstuderende og -forskere, til erhvervshistorikere samt til de mange samfunds-, lokal- og slægtshistorikere fra Århus og Østjylland. En flytning af Erhvervsarkivet til Viborg vil betyde, at sådanne indlånsmuligheder ophører. Det vil medføre alvorlige forringelser, både for universitetsundervisningen i historie og for i det hele taget at foretage historiske studier og undersøgelser i Århus, der både er en vigtig uddannelses- og universitetsby – og Danmarks næststørste.

Erhvervsarkivets fortsatte beliggenhed i Århus er vigtig af følgende årsager:

- Samarbejdet med Århus Universitet/Handelshøjskolen og andre uddannelsesinstitutioner
- Central placering (geografisk, trafikmæssigt) for erhvervshistorikere fra hele landet.
- Bevarelse af arkivlæsesal, hvor materialet fra Statens Arkivers samlinger fortsat kan benyttes.
- Bevarelse af arkivets specialbibliotek vedr. dansk og international erhvervshistorie.
- Fortsat lokal opbevaring af de by- og lokalhistoriske arkivalier fra Århus, der indgår i Erhvervsarkivets samlinger (og registreringer).

Vi finder det derfor meget u hensigtsmæssigt, at Erhvervsarkivet flyttes bort fra Århus, og anmoder om, at det i forlængelse af ministersvaret fra oktober 2013 pålægges Statens Arkiver fortsat at have arkiv med læsesalsfaciliteter og indlånsmuligheder her.

Med venlig hilsen

Erik Korr Johansen
Østervangen 34, 8464 Galten
Formand for Historisk Samfund for Århus Stift

Karen Margrete Sørensen
Ormslevvej 462, 8260 Viby
Formand for Østjysk Hjemstavnsforening

Bilag vedr. Erhvervsarkivets udvikling og virke

Erhvervsarkivet blev oprettet i 1948 efter stærk tilskyndelse fra Århus Universitet, især Økonomisk Fakultet og Historisk Institut, der savnede faciliteter og samlinger til kildestudier i forbindelse med uddannelserne. I et samarbejde mellem Universitetet, Rigsarkivet, Århus By og erhvervslivet (repræsenteret af Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og Dansk Arbejdsgiverforening) oprettedes arkivet som en selvstændig institution, hvor bl.a. disse indgik i en bestyrelse og økonomisk bidrog til arkivets drift.

1962 blev Erhvervsarkivet omdannet til en selvstændig statslig institution under Kulturministeriet, stadig ledet af bestyrelsen og med bidrag udefra til dækning af en række udgifter. Dette fortsatte indtil 1993, da Erhvervsarkivet i forbindelse med en centralisering af statens "arkivopgaver" blev en del af Statens Arkiver. Herefter blev arkivets selvstændige bestyrelse nedlagt.

Erhvervsarkivets indsamling, registrering, formidling og forskning har siden oprettelsen fulgt to spor, et landsdækkende erhvervshistorisk og et lokalt by- og regionalhistorisk.

Den landsdækkende funktion har haft til formål ved indsamling og bevaring mv. af arkiver fra erhvervsvirksomheder og -organisationer at give forskere mulighed for her at drive sammenlignende studier vedr. dansk erhvervslivs udvikling. På dette område har samarbejdet med især erhvervsorganisationerne været væsentligt med henblik på at få frivillige afleveringer fra virksomheder over hele Danmark. Sideløbende med indsamlingen af arkivalier har Erhvervsarkivet opbygget et specialbibliotek med erhvervshistoriske serier af håndbøger, fagbogslitteratur, fagtidsskrifter samt monografier mv. til dansk og international erhvervshistorie. Bibliotekets unikke bogsamling har kunnet bidrage med et væsentligt supplement i forbindelse med forskningen i de indsamlede arkiver.

Århus bys deltagelse i institutionen (ledelsesmæssigt og økonomisk) betød samtidig, at Erhvervsarkivet siden oprettelsen også reelt har fungeret som et byhistorisk arkiv for Århus. De kommunale arkiver blev opbevaret her, men der blev også indsamlet en lang række arkivalier fra foreninger, organisationer, virksomheder og privatpersoner fra Århus by og amt, ofte under den forudsætning, at de modtagne arkiver forblev i Århus. Arkivet har således også været en vigtig studie- og forskningsinstitution vedr. Århus' og Århus-områdets omfattende by- og lokalhistoriske undersøgelser og udgivelser.